

Karol Mišovic

Na úvod 7

Osobnosti réžie

Slovenskí režiséři pôsobiaci v Česku

Tatjana Lazorčáková

Slovenští režiséři v divadlech na Moravě a ve Slezsku od roku 1993 11

Eva Kyselová

Kde „dramaturgie“ moje?

(Dramaturgické presahy Ľubomíra Vajdičku a Vladimíra

Strniska v českém divadle) 21

Ľubica Krénová

Juraj Nvota a Dodo Gombár (v pražských divadlech) 29

Nora Nagyová

Estetické koncepcie v réžiách Martina Čičváka 41

Marek Lollok

Peter Gábor a jeho ostravská stopa 51

Martin Macháček

Pod střapatým andělem. Éra Mariana Amslera v brněnském HaDivadle 61

Jitka Šotkovská

Brutovského Maryša – střet dvou inscenačních tradic? 67

Českí režiséři pôsobiaci na Slovensku

Martina Ulmanová

Tři přelomové

Pitínského inscenace na slovenských jevištích 77

Milo Juráni

David Jařab v Bratislave: Potápač v temných prúdech ľudstva 85

Bábkové a alternatívne divadlo

Nina Malíková

Karel Brožek a Anna Cigánová – společná cesta k divadelnímu názoru 97

Lenka Džadíková

Tvorba Michaely Homolovej a Marka Zákosteleckého

v slovenských divadlech (Dva spôsoby

česko-slovenskej divadelnej vzájomnosti) 105

Marek Godovič

Farma v jeskyni a reflexia českých a slovenských inšpirácií v inscenáciách
Slavi/Emigrantova píseň a Čekárna/Waiting room 117

Slovenské osobnosti aktívne tvoriace v Českej republike

Ľubica Krénová

Martin Huba – Slovenský herec ako režisér na českých javiskách 123

Martin Bernátek – Tatiana Brederová

Mimo národ, mimo stát: identity slovenských tvůrců
a tvůrkyň působících v České republice 137

Divadelné festivaly

Iva Mikulová

Divadelní festival Setkání Stretnutie ve Zlíně. Historie. Tradice. Současné trendy 145

Kritika a teória

Martina Mašlárová

Kritici překračují hranice – Prieniky kritiky po rozdelení v roku 1993 153

Michal Zahálka

Tráva zelenější? Produkce české a slovenské divadelní literatury posledních let 163

Edičná poznámka 170

Profily autoriek a autorov 171

Summary 179

Menný register 185

NORA NAGYOVÁ

Estetické koncepcie v réžiách Martina Čičváka

Osobnosť režiséra Martina Čičváka môžeme považovať v rámci česko-slovenských divadelných vzťahov za ukážkový príklad. Rodák z Košíc vyštudoval divadelnú réžiu na Janáčkovej akadémii múzických umení v Brne u profesora Aloisa Hajdu. Po jej skončení začal naplno pôsobiť na českých a slovenských divadelných scénach: Činoherní klub, Národní divadlo Brno, Divadlo na Vinohradech, Divadlo Aréna, Slovenské národné divadlo. Čičvák sa už v začiatkoch svojho pôsobenia otvorene hlásil k vplyvu estetiky nemeckého divadla a nemeckej dramatiky (režisérov ako napríklad Frank Castorf či Christoph Marthaler), ktorá v jeho poetike výrazne rezonuje. V posledných divadelných sezónach uviedol na českých javiskách niekoľko zaujímavých inscenácií, ktoré sú príkladom toho, s čím pred niekoľkými rokmi profesionálne vstúpil na slovensko-české javiská. Za výrazné v tomto smere môžeme označiť inscenácie uvedené v Divadle na Vinohradoch: *Andorra* (2013), *Amadeus* (2014) a *Caligula* (2015), ktoré na základe určitých atribútov⁴⁶ tvoria tzv. triádu, vyznačujúcu sa silou metaforickosti a javiskovej obrazotvornosti. V rámci dramaturgického plánu spomínaného divadla okrem iného predstavujú aj isté vybočenie, ktoré ich prostredníctvom osobitej poetiky robí pozoruhodnými. Divadlo na Vinohradech orientuje svoj repertoár na širšie publikum a mestského diváka, čo do veľkej miery zapríčinilo, že inscenácie zotrvali v repertoári len krátky čas. Išlo hlavne o prvú inscenáciu Čičváka v tomto divadle (*Andorra* Maxa Frischa) a do konca roku 2017 jeho poslednú inscenáciu hry Alberta Camusa *Caligula*.

46 Vo všetkých troch spomínaných inscenáciách sa v hlavnej úlohe predstavil herec Ondřej Brousek, výrazne v nich rezonuje výtvarná zložka uplatnená v súčinnosti s réžiou a okrem iného všetky uvedené hry spája téma existencie jednotlivca v spoločnosti.

LENKA DZADÍKOVÁ

Tvorba Michaely Homolovej a Marka Zákosteleckého v slovenských divadlách

(Dva spôsoby česko-slovenskej divadelnej vzájomnosti)

Je evidentné, že aj po takmer štvrtstoročí od rozdelenia Československa sú kultúrne prepojenia medzi krajinami nepretrhnuteľné a nadštandardné. V oblasti divadelného umenia spôsobuje historická a jazyková blízkosť prelínanie už na úrovni vysokoškolského vzdelávania v umeleckých odboroch, a to sa následne prenáša aj do praktického divadelného života. Je však zjavné, že odchod za divadelným vzdelaním je početnejší smerom zo Slovenska do Českej republiky. V oblasti bábkového divadla je to spôsobené aj podstatne dlhšou tradíciou vysokoškolského vzdelávania. Najstaršia bábkarská katedra na svete (Loutkářská katedra) vznikla v roku 1952 práve na Akadémii múzických umení v Prahe. (Od roku 1990 pod názvom Katedra alternatívneho a loutkového divadla.) Katedra bábkarskej tvorby na Vysokej škole múzických umení v Bratislave vznikla po desaťročia trvajúcich peripetiách až v roku 1989.

Po roku 1993 sa v rôznej intenzite realizujú hosťovania slovenských režisérov v českých bábkových divadlách aj českých režisérov na Slovensku. V oblasti hosťovaní českých režisérov a režisérov v slovenských bábkových divadlách zaznamenávame jednorazové, no i viacnásobné spolupráce. Najpočetnejšie boli dosiaľ v Bábkovom divadle v Košiciach (na oboch scénach divadla – na bábkovej a do roku 2007 aj na činohernej scéne Jorik). Inscenácie tam našťudovali Vladimír Čada, Petr Nosálek, Karel Vostárek, Aleš Bergman, Radovan Lipus a Karel Brožek. V Bratislavskom bábkovom divadle pracovali Vladimír Kubíček, Zdeněk Peřina, Josef Krofta, Pavel Polák a Janka Ryšánek Schmiedtová, v Bábkovom divadle na Rázcestí v Banskej Bystrici Jiří Břenek, Zoja Mikotová, Petr Nosálek a Radovan Lipus, v Starom divadle Karola Spišáka v Nitre Karel Brožek, Jakub Krofta, Michal Hába, Jiří Jelínek a Monika Jelínková. Od roku 1993 do roku 2016 nehostoval ani jeden český režisér či režisérka v Bábkovom divadle Žilina.

MARTINA MAŠLÁROVÁ

Kritici prekračujú hranice

Prieniky kritiky po rozdelení v roku 1993

Politológ Grigorij Mesežnikov v príspevku, ktorý odznel na konferencii o porevolučnej transformácii spoločnosti, tvrdí, že podľa sociologických prieskumov sa Slováci a Česi navzájom vnímajú ako dva najbližšie národy.²¹⁶ Bolo by nepochybne zaujímavé hľadať v globálnom geokultúrnom priestore iné krajiny, ktoré by jedna druhú ovplyvňovali tak intenzívne a zároveň nenásilne, v zásade neautoritatívne, na báze kontinuálnej recipročnej výmeny ako práve Slovensko a Česko.

Akcent na túto blízkosť priniesla v ostatnej dekáde najmä populárna kultúra so svojimi masovými televíznymi projektmi, ktoré názvom akoby takmer ignorovali fakt rozdelenia – „Česko Slovensko má talent“ či „Česko Slovenská SuperStar“. Odhliadnuc od tohto (do veľkej miery aj marketingovo výhodného) opätovného spájania je tvorivá spolupráca medzi oboma krajinami bežnou súčasťou reality vo filmovom, televíznom, hudobnom či knižnom priemysle, či ide o prizývanie umelcov do projektov, alebo o celkové koprodukcie, o preklady kníh a iné formy prepojenia. Samozrejme, platí to aj pre divadlo – dôkazom toho je napokon aj kolokvium o česko-slovenskej vzájomnosti, z ktorého vzišiel tento zborník. Ani v tejto oblasti nie je núdza o pozývanie hosťujúcich režisérov, krížové obsadzovanie vedúcich postov v divadlách, vzájomné prezentácie tvorby v rámci hostovaní a festivalov či prijímanie študentov na umelecké školy.

216 Konferenciu 1989 – 2009: Společnost. Dějiny. Politika organizoval Ústav soudobých dejin v septembri 2009 v Liblicích. Pozri MESEŽNIKOV, G. Česko-slovenské vztahy v období politickej transformácie. In 1989 – 2009: Společnost. Dějiny. Politika. [online zborník z konferencie]. Dostupné na internete: <https://cz.boell.org/sites/default/files/downloads/meseznikov.pdf>.